

نقش الگوهای ارتباطی زوجین در گسست عاطفی The Roles of Couples' Communication Patterns in Emotional Detachment

تاریخ پذیرش مقاله ۱۳۹۹/۱۲/۰۸

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۰۸/۱۹

M. Gholzar Sirjani., F. Bayanfar

ملیحه گلزار سیرجانی^{۱*}، فاطمه بیان فر^۲

Abstract

Aim: The present study aimed to determine the role of couples' communication patterns in the emotional detachment of married students. **Methods:** The research was a basic correlational study. The statistical population consisted of all married students studying at the Azad University of Mashhad in the academic year of 2020. We selected the samples using convenience sampling, and the sample size was equal to 246. We collected data using Fitzpatrick and Ritchie Family Communication Patterns Questionnaire (1990), and Gottman Emotional Divorce Scale (EDS) (2008). We used multiple regression analysis to analyze the data. **Results:** The results indicated a significant negative correlation between the conversation orientation communication pattern and emotional detachment, but a significant direct correlation between conformity orientation communication pattern and emotional detachment. **Conclusion:** Emotional divorce can decrease by providing necessary training to

چکیده

هدف: هدف این پژوهش بررسی تعیین نقش الگوهای ارتباطی زوجین در گسست عاطفی دانشجویان متأهل بود. **روش:** این پژوهش از نظر هدف در زمره پژوهش‌های بنیادی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانشجویان متأهل مشغول به تحصیل در سال تحصیلی ۱۳۹۹ در دانشگاه آزاد مشهد بود. انتخاب نمونه در این پژوهش به شکل نمونه‌گیری در دسترس بود و حجم نمونه بر اساس روش در دسترس به تعداد ۲۴۶ نفر انتخاب شد. جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش با استفاده از پرسشنامه‌های الگوی ارتباطات خانواده ریچی و فیتزپاتریک (۱۹۹۰) و طلاق عاطفی گاتمن (۲۰۰۸) بود؛ جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از تحلیل رگرسیون چندگانه استفاده شد. **یافته‌ها:** نتایج نشان داد که بین الگوی ارتباطی جهت‌گیری گفت‌وگوشوند با گسست عاطفی رابطه منفی معنادار و بین الگوی ارتباطی جهت‌گیری همنوایی با گسست عاطفی رابطه مستقیم معناداری وجود داشت. **نتیجه‌گیری:** بر اساس نتایج به دست آمده می‌توان بیان کرد که با ارائه آموزش‌های لازم در جهت بهبود الگوهای

۱. *نویسنده مسئول: دانشجوی ارشد روانشناسی اسلامی گرایش مثبت‌گرا، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

۲. استادیار دانشگاه پیام نور، گروه روانشناسی دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

improve family communication patterns and the adaptive motivational structure of couples who have emotional divorce problems or are seeking a divorce.

Keywords: *Communication patterns; Conversation orientation; Conformity orientation; Emotional detachment*

ارتباطی خانواده و ساختار انگیزشی انطباقی زوجینی که مشکل طلاق عاطفی دارند یا متقاضی طلاق هستند می‌توان طلاق عاطفی را کاهش داد.

کلید واژگان: الگوهای ارتباطی، جهت‌گیری گفت‌و شنود، جهت‌گیری هم‌نوایی، گسست عاطفی

مقدمه

خانواده نخستین و منحصربه‌فردترین نهاد اجتماعی است که سلامت و بهروزی یک جامعه را مرهون سلامت و رضایت اعضای آن دانسته‌اند و تأثیر هیچ نهاد و رابطه‌ای به آن اندازه از دوام عمیق و شدید برخوردار نیست (گلدنبرگ و گلدنبرگ^۱، ۲۰۱۲). آنچه در یک خانواده اتفاق می‌افتد و عملکرد آن، می‌تواند یک عامل کلیدی در ایجاد نارضایتی و افزایش خطرات زمان حال و آینده در رویارویی با وقایع و شرایط نامطلوب باشد گسست عاطفی یا طلاق عاطفی است که یکی از مهم‌ترین مشکلات زناشویی است (زوبریک، سیلبرن و دیموجو^۲، ۲۰۰۶). گسست در میان زوجین یکی از مهم‌ترین آسیب‌های خانوادگی است که فروپاشی فردی، خانوادگی و اجتماعی را در پی داشته و برای زنان نسبت به مردان اثرات منفی بیشتری دارد (موسایی، توسلی و مهرآرا، ۲۰۱۱). گسست سبب بالا رفتن استعداد ابتلا به بیماری (بلوموآشر و وایت^۳، ۱۹۷۸؛ بجورکنستام، هالکویست، دالمن و جانک^۴، ۲۰۱۳) و ریسک مرگ زودهنگام (اسبارا و لاو و پارتلی^۵، ۲۰۱۱؛ دونروویچ و درپیل و کاپیل^۶، ۲۰۱۴؛ شور، رلفز، بوگی و استوارتز^۷، ۲۰۱۲) می‌شود. پژوهش‌ها از ارتباط گسست عاطفی و افسردگی خبر می‌دهند (اسبارا، امری، بیم و اوکر^۸، ۲۰۱۴). علاوه بر این، گسست عاطفی زوجین بر کیفیت زندگی و عملکرد فرزندان نیز تأثیر منفی می‌گذارد (آنتونی، دیپرنا و آماتو^۹، ۲۰۱۴). نتایج پژوهش‌های صالچی امیری، حکمت پور و فدایی (۱۳۹۳) نشان داد خانواده‌هایی که در آن‌ها گسست عاطفی وجود دارد

1. Goldenberg & Goldenberg
2. Zubrick, Silburn & De Maio
3. Bloom, Asher & White
4. Björkenstam, Hallqvist, Dalman & Ljung
5. Sbarra, Law & Portley
6. Donrovich, Drefahl & Koupil
7. Shor, Roelfs, Buggy & Schwartz
8. Sbarra, Emery, Beam & Ocker
9. Anthony, DiPerna & Amato

نسبت به خانواده‌های عادی قادر به حل مشکلات و تعارض‌های خود نیستند، ارتباط عاطفی اعضای خانواده ناکارآمد و مختل است و در زمینه تعامل نقش‌ها و عملکرد کلی به طرز ضعیفی عمل کرده‌اند. عوامل گوناگونی بر گسست عاطفی اثر می‌گذارد. یکی از این عوامل نوع رابطه و تعاملات در خانواده است. خانواده همواره به عنوان مهم‌ترین سیستم انسانی مورد توجه قرار داشته و تحقیقات حاکی از آن بوده است که خانواده بر رفتارهای فرد در هیچ حیطه‌ای به اندازه حیطه رفتارهای ارتباطی^۱ تأثیر ندارد (فیتزپاتریک و ریچی^۲، ۱۹۹۴؛ برگر و لاکمن^۳، ۱۹۶۷؛ برلسون، دلیا و اپلگیت^۴، ۱۹۹۵؛ مک‌لئود و چفی^۵، ۱۹۷۲؛ ریس^۶، ۱۹۸۱؛ ریچی و فیتزپاتریک، ۱۹۹۰؛ به نقل از کوئرر و فیتز پاتریک^۷، ۲۰۰۲). کلارک و شیلدز^۸ (۱۹۹۷) خانواده را سیستمی قانون‌گذار تعریف می‌کنند که اعضای آن به طور مداوم در حال تعریف و تعریف مجدد ماهیت روابط خود بر مبنای الگوی ارتباطاتشان هستند. الگوهای ارتباطات خانوادگی متمایز از یکدیگر هستند (میلکی و برایمن^۹، ۲۰۰۸). شناخت این الگوها به شناخت بعضی از جنبه‌های عملکرد خانواده کمک می‌کند. در واقع، شناخت انواع مختلف الگوها و سبک‌های ارتباطات خانوادگی علاوه بر توصیف، به پیش‌بینی و توضیح عملکرد خانواده و توصیه‌ها و تجویزهای مربوط به آن هم کمک می‌کند (آسردکار^{۱۰}، ۲۰۱۲). محققان سعی کرده‌اند الگوهای ارتباطات خانوادگی را بشناسند و طبقه‌بندی کنند (فیتزپاتریک و ریچی، ۱۹۹۴؛ مک‌لئود و چفی، ۱۹۷۲؛ به نقل از فیتزپاتریک و کوئرر^{۱۱}، ۲۰۰۴).

در الگوهای ارتباطی زوجین دو بعد زیربنایی جهت‌گیری گفت‌و شنود و جهت‌گیری هم‌نوایی مطرح شده است (فیتز پاتریک و ریچی، ۱۹۹۴). در خانواده‌هایی که گفت‌و شنود وجود دارد، اعضای خانواده به‌طور مکرر و به‌صورت خودانگیخته با یکدیگر در تعامل هستند، به‌طور آزادانه درباره موضوع‌های مختلف با یکدیگر به بحث و تبادل نظر می‌پردازند و با هم‌فکری، تصمیم‌های مربوط به خانواده را اتخاذ می‌کنند. جهت‌گیری هم‌نوایی به این معناست که روابط خانواده بر همسان بودن بازخوردها، ارزش‌ها، عقاید و اجتناب از تعارض تأکید می‌کند (کوئرر و فیتزپاتریک، ۱۹۹۷). در زمینه ارتباط الگوهای ارتباطی خانواده با طلاق عاطفی، تحقیقات پیشین مستقیمی موجود نیست؛ اما پژوهش‌های

1. communication behaviors
2. Fitzpatrick & Ritchie
3. Berger & Luckmann
4. Berleson, Delia & Applegate
5. McLeod & Chaffee
6. Reiss
7. Koerner & Fitzpatrick
8. Clark & Shields
9. Milkie & Brieman
10. Osredkar
11. Fitzpatrick & Koener

انجام شده نشان داده است که بین ابعاد الگوهای ارتباطی خانواده با کنترل عواطف رابطه معناداری وجود دارد و ابعاد الگوهای ارتباطی قادر به پیش‌بینی کنترل عواطف زوجین است (ملکی‌زاده، مرادخواه، ملکی و حبیب، ۱۳۹۵). همچنین نتایج تحقیقی دیگر نشان داد که ساختار قدرت در خانواده و الگوهای ارتباطی خانواده می‌تواند روابط صمیمانه زوجین را پیش‌بینی کند (خواهانی‌پور و چین‌اوه، ۱۳۹۵). از سویی دیگر نیز عملکرد خانواده و الگوهای ارتباطی زوجین، می‌تواند رضایت زناشویی را پیش‌بینی کند (پرویزی، سرابی، سالمی و کلهری، ۱۳۹۵). همچنین تانیگوچی^۱ (۲۰۱۷) ضمن پژوهشی نشان داد که الگوی ارتباطی خانواده و شنود به نوبه خود با رضایت ارتباط مثبت داشت؛ بنابراین با توجه مطالب بیان شده این مطالعه درصدد است به بررسی نقش الگوهای ارتباطی زوجین در گسست عاطفی دانشجویان متأهل بپردازد. لذا در این پژوهش، پژوهشگر به این سؤال پژوهشی پاسخ خواهد داد که آیا بین الگوهای ارتباطی زوجین با گسست عاطفی دانشجویان متأهل رابطه وجود دارد؟

روش پژوهش

این پژوهش از نظر هدف در زمره پژوهش‌های بنیادی محسوب می‌شود و به لحاظ روش توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانشجویان متأهل مشغول به تحصیل در سال تحصیلی ۱۳۹۹ در دانشگاه آزاد مشهد بود. انتخاب نمونه در این پژوهش به شکل نمونه‌گیری در دسترس بود و پژوهشگر، آزمودنی‌های مورد نیاز را از جامعه دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد مشهد به تعداد ۲۴۶ نفر انتخاب کرد. همچنین با توجه به وجود بیماری کرونا و عدم دسترسی معمول به نمونه پژوهش، جهت جمع‌آوری داده‌ها، از پرسشنامه‌های آنلاین استفاده شد (به خاطر رعایت پروتکل‌های بهداشتی). در ادامه جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز از آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شد. شاخص‌های آماری توصیفی مورد استفاده عبارتند از: جداول فراوانی، درصد، میانگین و انحراف استاندارد، از طرفی به منظور اثبات یا رد فرضیه‌های تحقیق از تحلیل رگرسیون چندگانه استفاده شد و در کلیه تجزیه و تحلیل‌های آماری این پژوهش از نرم افزار SPSS-22 استفاده گردید.

ابزار پژوهش

پرسشنامه الگوی ارتباطات خانواده ریچی و فیتزپاتریک (۱۹۹۰): این ابزار یک پرسشنامه خودسنجی است که توسط ریچی و فیتزپاتریک (۱۹۹۰) طراحی شده و میزان موافقت یا عدم موافقت پاسخ دهنده را با ۲۶ گویه که درباره وضعیت ارتباطات خانواده وی هستند در دامنه ۵ درجه ای مورد سؤال قرار می‌دهد. نمره ۴ معادل کاملاً موافقم و نمره صفر معادل کاملاً مخالفم است. ۱۵

1. Taniguchi

گویه اول مربوط به بعد جهت‌گیری گفت‌وشنود و ۱۱ گویه بعدی مربوط به جهت‌گیری همنوایی می‌باشند. هر آزمودنی دو نمره از این ابزار به دست می‌آورد. نمره بیشتر در هر مقیاس به این معناست که آزمودنی در خانواده خود به ترتیب جهت‌گیری گفت‌وشنود یا همنوایی بیشتری را ادراک می‌کند. مؤلفه‌ها و سؤالات مربوط به هر مؤلفه: جهت‌گیری گفت‌وشنود: سؤال ۱ تا ۱۵؛ جهت‌گیری همنوایی: سؤال ۱۶ تا ۲۶. اندازه ضریب کیرز-مایر - آلکین برابر با $0/852$ بود که حاکی از کفایت نمونه‌گیری محتوایی ماتریس همبستگی اطلاعات است. ضریب آزمون کروییت بارتلت نیز برابر با $498/2319$ و در سطح $p < 0/005$ معنادار بود. ابزار تجدید نظر شده الگوی ارتباطات خانواده از روایی محتوایی برخوردار است. در مورد روایی ملاکی نشان داده شده است که انواع متفاوت خانواده‌ها و ابعاد زیربنایی تیپ‌شناسی آن‌ها با اندازه‌هایی که از لحاظ نظری به آن‌ها مربوط هستند همبستگی دارند (کوئرنر و فیتزپاتریک، ۲۰۰۲). فیتزپاتریک و ریچی (۱۹۹۷) در مطالعه دیگری گزارش داده‌اند ضریب پایایی به روش آزمون بازآزمون سه گروه سنی متفاوت بعد از یک دوره سه‌هفته‌ای در مورد جهت‌گیری گفت‌وشنود نزدیک به ۱ و در مورد جهت‌گیری همنوایی بین $0/93$ - $0/73$ بوده است. مقیاس جهت‌گیری گفت‌وشنود در مقایسه با مقیاس جهت‌گیری همنوایی همواره پایایی بیشتری را نشان داده است. در مورد مقیاس جهت‌گیری گفت‌وشنود میانگین مقدار آلفای کرونباخ در پنج $0/89$ بوده است. مقدار آلفای کرونباخ در مطالعات صورت گرفته در دامنه $0/84$ - $0/92$ قرار داشته است. در مورد مقیاس جهت‌گیری همنوایی میانگین آلفای کرونباخ $0/79$ بوده است. در مطالعات انجام شده مقدار آلفای کرونباخ جهت‌گیری همنوایی در دامنه $0/84$ - $0/73$ قرار دارد. بررسی همسانی درونی نشان داد سؤالات مربوط به هر عامل با نمره کل آن عامل بیشترین همبستگی معنادار را دارند. همچنین بین نمرات مربوط به هر عامل و نمره همبستگی معناداری وجود داشت (کوروش نیا، ۱۳۸۶). جهت‌گیری گفت‌وشنود با مقیاس توجه $0/74$ و جهت‌گیری همنوایی با مقیاس حمایت بیش از حد یا کنترل $0/49$ همبستگی معنادار داشت (کوروش نیا، ۱۳۸۶). ضریب پایایی بازآزمایی برای مقیاس جهت‌گیری گفت‌وشنود برابر $0/84$ و در مورد مقیاس جهت‌گیری همنوایی $0/78$ بود. بررسی پایایی این ابزار به روش محاسبه ضریب آلفای کرونباخ و شیوه آزمون بازآزمون حاکی از پایایی این ابزار بود. در مورد مقیاس جهت‌گیری گفت‌وشنود ضریب آلفای کرونباخ برابر $0/87$ و در مورد مقیاس جهت‌گیری همنوایی برابر با $0/81$ به دست آمد (کوروش نیا، ۱۳۸۵).

پرسشنامه سنجش طلاق عاطفی گاتمن (۲۰۰۸): یکی از ابزارهای رایج سنجش گسست عاطفی پرسشنامه سنجش طلاق عاطفی گاتمن است. این پرسشنامه در سال ۲۰۰۸ نوشته شده و شامل جملاتی درباره جنبه‌های مختلف زندگی است که ممکن است فرد با آن موافق یا مخالف باشد. این مقیاس ۲۴ سؤال دارد و به شیوه بله یا خیر باید به آن جواب داد. برای تعیین روایی پرسشنامه از شیوه مقایسه گروه‌های شناخته شده که نوعی اعتبار سازه است استفاده گردید. در روش اعتبار سازه

به شیوه مقایسه گروه‌های شناخته شده استناد گردید. روش مورد مجموع همبستگی و آزمون مجدد نیز پرسشنامه ۲۴ سؤالی را پایا تشخیص دادند. نمره پرسشنامه بین ۵ گروه مورد نظر تفاوت آماری معنی‌دار داشت ($F=121/66, P<0/001$) ضریب پایایی ابزار از طریق آزمون مجدد ۰/۹۳ به دست آمد. ضریب پایایی پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ محاسبه شد. ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه ۰/۷۹ محاسبه شد (تقریبی، تقریبی، شریفی و سوکی، ۱۳۸۹). همچنین ضریب پایایی پرسشنامه به روش دو نیمه کردن با فرمول Guttman ۰/۷۸ محاسبه شد. گاتمن (۲۰۰۸) ضریب پایایی ۰/۷۰ را به عنوان سطح قابل قبول پایایی مطرح کرد. همچنین در این مطالعه آلفا ۰/۷۴ به دست آمد.

یافته‌ها

در این قسمت اطلاعات حاصل از اجرای پرسشنامه‌ها بر روی اعضای نمونه تحقیق مورد تجزیه و تحلیل توصیفی قرار می‌گیرد. اطلاعاتی که در این قسمت ارائه می‌گردد شامل میانگین و انحراف استاندارد نتایج حاصل از اجرای پرسشنامه‌ها بر روی شرکت‌کنندگان در تحقیق است.

جدول ۱. یافته‌های شاخص توصیفی مؤلفه‌های الگوهای ارتباطی زوجین، زندگی در زمان

حال و گسست عاطفی

متغیر	ابعاد متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار z	سطح معنی‌داری
الگوهای ارتباطی زوجین	جهت‌گیری گفت‌و شنود	۱۹/۴۷	۵/۵۵	۰/۰۶	۰/۵۱
	جهت‌گیری همنوایی	۱۳/۲۹	۴/۹۹	۰/۱۲	۰/۰۷
	الگوهای ارتباطی زوجین	۳۲/۷۴	۶/۸۲	۰/۱۰	۰/۲۰
زندگی در زمان حال	عبور از اتفاقات گذشته	۱۷/۰۵	۵/۳۴	۰/۵۶	۰/۷۰
	لذت از زندگی در زمان حال	۱۴/۲۸	۴/۰۸	۰/۱۰	۰/۲۰
	تفریح در زمان حال	۱۳/۱۰	۴/۵۹	۰/۴۸	۰/۸۵
	تجربه خوبی‌ها در زمان حال	۱۶/۳۲	۳/۹۰	۰/۰۸	۰/۲۳
گسست عاطفی	زندگی در زمان حال	۶۰/۷۷	۱۲/۵۵	۰/۱۶	۰/۲۰
	گسست عاطفی	۱۶/۲۳	۴/۶۸	۰/۱۲	۰/۰۸

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود میانگین الگوهای ارتباطی زوجین ۳۲/۷۶ با انحراف استاندارد ۶/۸۲ است. در متغیر زندگی در زمان حال نیز میانگین ۶۰/۷۷ و انحراف استاندارد ۱۲/۵۵

است. همچنین در متغیر گسست عاطفی میانگین $۱۶/۲۳$ و انحراف استاندارد $۴/۶۸$ است. جهت بررسی نرمال بودن داده‌ها از آزمون کالموگراف اسمیرنوف استفاده شد که نتایج آن در تمامی متغیرها با توجه به سطح معنی‌داری بالاتر از آلفای $۰/۰۵$ نشان از نرمال بودن داده‌ها است.

آزمون فرضیه پژوهش: «الگوهای ارتباطی زوجین در گسست عاطفی دانشجویان متأهل نقش دارد.» به منظور بررسی نقش الگوهای ارتباطی زوجین (جهت‌گیری گفت‌وشنود و جهت‌گیری همنوایی) در گسست عاطفی دانشجویان متأهل از آزمون تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام استفاده شد. در مرحله اول آزمون، به منظور بررسی همبستگی بین جهت‌گیری گفت‌وشنود و جهت‌گیری همنوایی با گسست عاطفی، از روش آماری همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج آن در جدول فوق ارائه شده است.

جدول ۲. ماتریس همبستگی بین جهت‌گیری گفت‌وشنود و جهت‌گیری همنوایی با گسست عاطفی

همبستگی			متغیرها
گسست عاطفی	جهت‌گیری همنوایی	جهت‌گیری گفت‌وشنود	
$-۰/۲۸۷^{**}$	$-۰/۱۶۵^{**}$	۱	همبستگی پیرسون
$۰/۰۰۱$	$۰/۰۰۹$		سطح معناداری
۲۴۶	۲۴۶	۲۴۶	تعداد
$۰/۶۴۹^{**}$	۱	$-۰/۱۶۵^{**}$	همبستگی پیرسون
$۰/۰۰۱$		$۰/۰۰۹$	سطح معناداری
۲۴۶	۲۴۶	۲۴۶	تعداد
۱	$۰/۶۴۹^{**}$	$-۰/۲۸۷^{**}$	همبستگی پیرسون
	$۰/۰۰۱$	$۰/۰۰۱$	سطح معناداری
۲۴۶	۲۴۶	۲۴۶	تعداد

نتایج جدول فوق بیانگر رابطه بین جهت‌گیری گفت‌وشنود و جهت‌گیری همنوایی با گسست عاطفی است. همان‌طور که در جدول ملاحظه می‌شود، بین جهت‌گیری گفت‌وشنود با گسست عاطفی با توجه به سطح معناداری به دست آمده ($P < ۰/۰۱$) و ضریب همبستگی ($-۰/۲۸۷$) حداقل در سطح ۹۵ درصد اطمینان همبستگی (معکوس) وجود دارد؛ بنابراین همبستگی، معنی‌دار است. همچنین بین جهت‌گیری همنوایی با گسست عاطفی با توجه به سطح معناداری به دست آمده ($P < ۰/۰۱$) و ضریب

همبستگی (۰/۶۴۹) حداقل در سطح ۹۵ درصد اطمینان همبستگی (مستقیم) وجود دارد؛ بنابراین؛ این همبستگی، معنی دار است.

جدول ۳. خلاصه مدل رگرسیونی

مدل	ضریب همبستگی R	R ²	مجذور ضریب همبستگی	خطای استاندارد رگرسیون	دوربین واتسون
۱	۰/۲۸۷ ^a	۰/۰۸۳	۰/۰۷۹	۴/۴۹	۲/۴۱
۲	۰/۶۷۴ ^b	۰/۴۵۴	۰/۴۵	۳/۴۷	

a. Predictors: (Constant), جهت گیری گفت و شنود
 b. Predictors: (Constant), جهت گیری همنوایی
 c. Dependent Variable: گسست عاطفی

نتایج جدول فوق بیانگر این است که مؤلفه جهت گیری گفت و شنود بیش از ۰/۰۷۹ درصد از واریانس مشترک گسست عاطفی را تبیین می کند و وقتی متغیر جهت گیری همنوایی به آن اضافه می شود این مقدار به ۰/۴۵ درصد می رسد.

جدول ۴. ضرایب متغیرها در رگرسیون چند متغیره گام به گام

مدل	ضرایب استاندارد نشده		ضریب استاندارد شده Beta	F	t	سطح معنی داری
	ضریب B	خطای استاندارد				
۱	جهت گیری گفت و شنود	۰/۰۵۲	-۰/۲۸۷	۲۱/۹۴	-۴/۶۸۴	۰/۰۰۱
۲	جهت گیری گفت و شنود	۰/۰۴۱	-۰/۱۸۵	۱۰/۱۰۶	-۳/۸۵۴	۰/۰۰۱
	جهت گیری همنوایی	۰/۵۸۰	۰/۶۱۸			

همان طور که در جدول ۴ مشاهده می شود، تحلیل واریانس در گام اول، اعتبار تحلیل رگرسیون گام به گام را در پیش بینی گسست عاطفی مورد تأیید ($P < ۰/۰۰۱$ و $F = ۲۱/۹۴$) قرار می دهد. همچنین در گام دوم نیز، اعتبار تحلیل رگرسیون گام به گام را در پیش بینی گسست عاطفی مورد تأیید

($F=101/06$ و $P<0/001$) است. با توجه به نتایج جدول فوق در گام اول مؤلفه جهت‌گیری گفت‌وشنود توانایی پیش‌بینی گسست عاطفی را در دانشجویان متأهل را دارد که با توجه به آزمون بین مؤلفه جهت‌گیری گفت‌وشنود با گسست عاطفی رابطه منفی معناداری وجود دارد یعنی هر چه جهت‌گیری گفت‌وشنود افزایش می‌یابد، گسست عاطفی دانشجویان متأهل کاهش خواهد یافت ($P<0/05$)، همچنین در گام دوم که متغیر جهت‌گیری هم‌نوایی اضافه می‌شود؛ با توجه به سطح معناداری ($P<0/05$)؛ مؤلفه‌های جهت‌گیری گفت‌وشنود و جهت‌گیری هم‌نوایی توانایی پیش‌بینی گسست عاطفی دارند و نتایج حاکی از آن است که بین مؤلفه جهت‌گیری هم‌نوایی با گسست عاطفی رابطه مستقیم معناداری وجود دارد یعنی هر چه جهت‌گیری هم‌نوایی افزایش می‌یابد، گسست عاطفی دانشجویان متأهل نیز افزایش خواهد یافت؛ بنابراین الگوهای ارتباطی زوجین در گسست عاطفی دانشجویان متأهل نقش دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج فرضیه پژوهش نشان داد که الگوهای ارتباطی زوجین در گسست عاطفی دانشجویان متأهل نقش دارد. در گام اول مؤلفه جهت‌گیری گفت‌وشنود توانایی پیش‌بینی گسست عاطفی را در دانشجویان متأهل را دارد که با توجه به آزمون بین مؤلفه جهت‌گیری گفت‌وشنود با گسست عاطفی رابطه منفی معناداری وجود دارد یعنی هر چه جهت‌گیری گفت‌وشنود افزایش می‌یابد، گسست عاطفی دانشجویان متأهل کاهش خواهد یافت ($P<0/05$)، همچنین در گام دوم که متغیر جهت‌گیری هم‌نوایی اضافه می‌شود؛ با توجه به سطح معناداری ($P<0/05$)؛ مؤلفه‌های جهت‌گیری گفت‌وشنود و جهت‌گیری هم‌نوایی توانایی پیش‌بینی گسست عاطفی دارند و نتایج حاکی از آن است که بین مؤلفه جهت‌گیری هم‌نوایی با گسست عاطفی رابطه مستقیم معناداری وجود دارد یعنی هر چه جهت‌گیری هم‌نوایی افزایش می‌یابد، گسست عاطفی دانشجویان متأهل نیز افزایش خواهد یافت؛ بنابراین الگوهای ارتباطی زوجین در گسست عاطفی دانشجویان متأهل نقش دارد.

نتایج پژوهش حاضر همسو با پژوهش‌های قانع عزآبادی و شاکریان (۱۳۹۸)، نریمانی، رحیمی و صداقت (۱۳۹۷)، امین زاده و همکاران (۱۳۹۶)، محمدخانی (۱۳۹۶)، زمانی (۱۳۹۲)، ماریلاف کارو، سان مارتین، دلگادو بولتون و وینکنو (۲۰۱۷)، تانیگوجی (۲۰۱۷)، یانگ، ژانگ و کو (۲۰۱۶)، مولازیم و الدلکلیوگلو (۲۰۱۶)، سابایتیت و دیرزیت (۲۰۱۶)، سینگ (۲۰۱۵)، جینگز و تان (۲۰۱۴)، کلارک و همکاران (۲۰۱۲) و ترامپتر و همکاران (۲۰۰۸) است. در تبیین این یافته تحقیق می‌توان گفت که افزایش جهت‌گیری گفت‌وشنود در زوجین به روش‌های گوناگون موجب کاهش گسست عاطفی دانشجویان متأهل می‌گردد. از یک‌سو، زوجین با بهره‌گیری از همدیگر در تصمیم‌گیری‌ها، افزون بر فراهم نمودن فرصت ابراز وجود و استقلال برای خود، به فضای عاطفی خانواده

نیز غنا می‌بخشند و زوجین حمایت اجتماعی همسر خود را احساس می‌کنند، که پیامد هر دو وضعیت، افزایش رضایت خاطر دانشجویان متأهل و کاهش سطح طلاق عاطفی است (باربوتو و همکاران، ۲۰۰۹؛ هسن و همکاران، ۲۰۱۴؛ سویوی و همکاران، ۲۰۱۷). از سوی دیگر این الگوی ارتباطی موجب رشد اعتماد به نفس زوجین می‌گردد، که خود سبب می‌شود تا آن‌ها به راحتی احساسات و عواطف خود را با اعضای خانواده مطرح نمایند. زوجین در الگوی ارتباطی جهت‌گیری گفت‌وشنود، گسست عاطفی کمتری نسبت به الگوی جهت‌گیری همنوایی تجربه نمودند (کوران و یوشیمورا، ۲۰۱۶). در جهت‌گیری همنوایی اگرچه سلسله مراتب قدرت معین شده است، نگرش‌ها، ارزش‌ها و عقاید همسان است، میل به وابستگی وجود دارد، کوشش بر پرهیز از کشمکش است و روابط درون خانواده بر ارتباطات بیرون ترجیح داده می‌شود؛ اما وجود گفت‌وشنود و به دنبال آن مسئولیت‌پذیری، ساختار حمایتی و رشد عزت‌نفس و نیز هماهنگی علایق شخصی با علایق خانوادگی موجب رضایت در محیط خانواده برای زوجین می‌گردد. به بیان دیگر ساختار سنتی و سلسله مراتبی خانواده توسط گفت‌وشنود تعدیل می‌گردد (کروئرنر و فیتزپاتریک، ۲۰۰۲؛ بوئن و همکاران، ۲۰۱۵).

جهت‌گیری گفت‌وشنود به معنای این است که زوجین تا چه میزان شرایطی را ایجاد می‌کنند که در آن افراد خانواده ترغیب به شرکت آزادانه در تعامل، بحث و تبادل نظر در مورد حیطه گسترده‌ای از موضوعات شوند (سکیاسکی و همکاران، ۲۰۱۳). ویژگی بارز خانواده‌هایی با گفت‌وشنود بالا، داشتن روابط گرم صمیمی و آزادی در بیان احساسات و مشورت با همدیگر است. بر این اساس، دانشجویان متأهل در این خانواده‌ها احساس می‌کنند مورد پذیرش خانواده‌اند و در مواجهه با مسائل و چالش‌های مختلف، نظر و ایده آن‌ها از رکن‌های تصمیم‌گیری در خانواده است، در نتیجه دارای توانایی حل مسئله و تصمیم‌گیری (کوئرنر و مکی، ۲۰۰۴) و اعتماد به نفس (هانگ، ۱۹۹۹) خوبی هستند. از مواجهه با مسائل چالش‌انگیز واهمه ندارند و توانایی انطباق، سازگاری، تاب‌آوری و عملکرد مناسب‌تری را دارند (کوئرنر و فیتزپاتریک، ۲۰۰۲). در خانواده‌های با جهت‌گیری گفت‌وشنود بالا، افزایش سازگاری، عملکرد مناسب، توانایی انطباق با چالش‌ها در زمینه ارتباطات عاطفی، تاب‌آوری، اعتماد به نفس، افزایش توانایی حل مسئله و ارتباطات اجتماعی مناسب با یکدیگر قابل ملاحظه است. بدین صورت که دانشجوی متأهلی که توسط همسر خود پذیرفته می‌شود به صورت بهتری می‌تواند تعارضات عاطفی را بپذیرد و با شرایط به طور سازگاران‌های تعامل داشته باشد. در واقع، می‌توان انتظار داشت که جهت‌گیری گفت‌وشنود پیش‌بینی کننده منفی گسست عاطفی باشد (گالوین و بریت ویت، ۲۰۱۴). در خانواده‌های که از الگوی گفت‌وشنود استفاده می‌کنند زوجین افرادی مطمئن و از نظر عاطفی و اجتماعی باکفایت هستند. اعضاء خانواده نقش مهمی در رشد و نمو روانی- اجتماعی،

ارتباطات خانوادگی، موفقیت‌های زندگی، توانایی تصمیم‌گیری و کاهش گسست عاطفی زوجین دارند. دانشجویان متأهل در این خانواده‌ها از نظر کفایت اجتماعی، رشد اجتماعی و رضایت از زندگی در سطح بالایی قرار دارند (تانیگوچی، ۲۰۱۷). در واقع زمانی که زوجین به عنوان الگو و یک منبع قابل اعتماد در فعالیت‌های همدیگر در منزل درگیر می‌شوند، آن‌ها احساس شایستگی و کفایت بیشتری می‌کنند و می‌توانند در انجام امور زندگی، عملکرد بهتری داشته باشند و در نهایت به کاهش گسست عاطفی در آنان می‌انجامد (باکستر و پدرسون، ۲۰۱۳). از طرفی بین جهت‌گیری هم‌نواپی با گسست عاطفی رابطه مستقیم معناداری وجود داشت. اختلاف نظر و تعارض با همسر می‌تواند مشکلات روان‌شناختی را به دانشجویان متأهل تحمیل کند و موجبات پدید آیی مشکلات روان‌شناختی و رفتارهای ناسازگارانه از در آن‌ها شود (شروت، ۲۰۰۹). در مواردی که دانشجویان متأهل خود را با شرایط زندگی وفق دهند و حرف‌شنوی داشته باشند و اطاعت بی‌چون و چرای آن‌ها از طرف همسر تشویق به همراه داشته باشد، این امر می‌تواند رفتار آن‌ها را به سمتی سوق دهد که همسر آن‌ها انتظار دارد که در این شرایط نیز دانشجویان متأهل از روابط همدلانه برخوردار نخواهند شد و رفتار متناسب با محیط از خود نشان نمی‌دهند. از این رو از گسست عاطفی بیشتری برخوردارند (هسن، راوشر، رابرتس و اورگاگا، ۲۰۱۴).

راتل و همکاران (۲۰۰۵) بر این باور هستند که متصدیان آموزش با تدارک دوره‌های آموزشی برای دانشجویان متأهل می‌توانند با ارائه اصول کاربردی در زمینه الگوهای ارتباطی مناسب زوجین با محوریت کاهش میزان گسست عاطفی و حمایت از خودمختاری آن‌ها اقدام کرده و لزوم دادن حق انتخاب، مشارکت دادن آن‌ها در تصمیم‌گیری‌های مربوط به خودشان، تشویق آن‌ها به حل مسئله، پذیرش احساسات مثبت و منفی آن‌ها و پرهیز از قضاوت و نکوهش، گذراندن اوقات بیشتر با همدیگر (زوجین) و شناسایی علاقه‌ها و اولویت‌های یکدیگر و ارزش قائل شدن برای این علائق و اولویت‌ها را به زوجین گوشزد کنند (باربوتو، گراهام و پرسی، ۲۰۰۹)؛ بنابراین جهت‌گیری گفت‌وشنود در شکل‌دهی احساسات مثبت از خود از قبیل احساس قابلیت، خود ارزشی و اعتقاد مثبت اثر دارد (در واقع یک مدل فعال درونی از خود است)، که سبب می‌شود دانشجویان متأهل در جهت تکامل علائق و قابلیت‌های یگانه و منحصر به فردشان پیش روند و کاهش سطح گسست عاطفی یکی از نتایج همین عواطف و احساسات مثبت از خود است؛ بنابراین دانشجویان متأهلی که دارای جهت‌گیری گفت‌وشنود هستند از عواطف مثبت بیشتری برخوردارند.

تانیگوچی (۲۰۱۷) ضمن پژوهشی نشان داد که جهت‌گیری گفت‌وشنود (بدون در نظر گرفتن اینکه آیا مادران یا پدران با صلاحیت اجتماعی ارتباط مثبتی داشتند)، به نوبه خود با گسست عاطفی ارتباط منفی داشت. از سوی دیگر، نقش جهت‌گیری هم‌نواپی در پیش‌بینی گسست عاطفی با جنس والدین (مادران یا پدران) متفاوت بود: جهت‌گیری سازگاری مادران با گسست عاطفی از طریق

صلاحیت‌های اجتماعی به شیوه‌ای معکوس همراه بود، در حالی که جهت‌گیری مربوط به پدران به هیچ یک از متغیرهای درون‌زا مرتبط نبود. با این حال، هنگامی که FCP مادران از مدل حذف شد، جهت‌گیری هم‌نواپی با پدران، به طور مستقیم و همچنین پیش‌بینی غیرمستقیم از گسست عاطفی از طریق صلاحیت اجتماعی تبدیل شد. سبابیتیت و دیرزیت (۲۰۱۶) نیز ضمن پژوهشی نشان دادند که رضایت از زندگی با الگوهای ارتباطی همبستگی مثبت داشت، اما مؤلفه جهت‌گیری هم‌نواپی با رضایت زندگی جوانان بیکار ارتباط مثبتی ندارد.

با توجه به این که گسست عاطفی مقوله‌ای وسیع و در عین حال بسیار ژرف و چند بعدی است، امکان تحقیقات زیادی در رابطه با آن وجود دارد؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود با استفاده از روش‌های پژوهشی دیگر و به منظور درک مناسب‌تر از گسست عاطفی، تحقیقات بیشتر و وسیع‌تری در گسست عاطفی دانشجویان متأهل صورت گیرد (با متغیرهای: ویژگی‌های شخصیتی زوجین، نگرش‌های ناکارآمد، مهارت‌های ارتباطی، طرح‌واره‌های هیجانی، سبک‌های دل‌بستگی و ...). در پژوهش‌های آینده نقش تعدیل‌گری و میانجی‌گری الگوهای ارتباطی زوجین در ارتباط میان متغیرهای روان‌شناختی با گسست عاطفی بررسی شوند. بررسی نقش تعدیل‌گری و میانجی‌گری الگوهای ارتباطی زوجین با گسست عاطفی دانشجویان متأهل ممکن است نتایج متفاوتی را نشان دهد که در این باره؛ جای تحقیق بیشتری وجود دارد. از آنجایی که نتایج نشان داد بین زندگی در زمان حال با گسست عاطفی دانشجویان متأهل رابطه معناداری وجود دارد، توصیه می‌شود در تحقیقات بعدی به بررسی تأثیر آموزش مهارت‌های زندگی در زمان حال بر گسست عاطفی دانشجویان متأهل پرداخته شود. در پژوهش انجام گرفته برای سنجش گسست عاطفی تنها از یک روش استفاده شده است. لذا پیشنهاد می‌شود در تحقیقات بعدی در صورت امکان (چه از لحاظ زمانی و چه از لحاظ هزینه) هم‌زمان چند روش مدنظر قرار گیرد.

جهت اظهار نظر قاطعانه‌تر و بهتر در مورد نتایج حاصل از این پژوهش، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های دیگری در همین زمینه و در محیط‌های دیگر انجام گردد؛ تا بتوان با فراهم‌سازی امکان مقایسه، قدرت تعمیم نتایج را افزایش داد. با توجه به نتایج این پژوهش می‌توان پیشنهاد‌های زیر را به عنوان پیشنهاد‌های کاربردی برای پژوهشگران، مسئولان و برنامه‌ریزان، افرادی که به طور مستقیم و غیرمستقیم با دانشجویان متأهل مواجه هستند و سایر افراد علاقه‌مند مطرح کرد: با توجه به نتایج فرضیه اصلی مبنی بر نقش الگوهای ارتباطی زوجین در گسست عاطفی در جامعه مورد مطالعه، پیشنهاد می‌شود با فراهم نمودن محیط مناسب برای دانشجویان متأهل، ارتقای آگاهی و آموزش مداوم آن‌ها در مراکز مشاوره و کلینیک‌های روانشناسی زمینه مورد نیاز را برای بررسی نقش زندگی در زمان حال در گسست عاطفی آن‌ها فراهم شود. به برنامه‌ریزان و دست‌اندرکاران

برنامه‌های آموزشی پیشنهاد می‌شود به شیوه‌های مختلف؛ فراگیران را نسبت به اهمیت زندگی در زمان حال در کاهش سطح گسست عاطفی آگاه سازند. با توجه به مباحث الگوهای ارتباطی زوجین در این پژوهش، دانشجویان متأهل هر چه بعد جهت‌گیری گفت‌و شنود را به سطوح بالاتری برسانند در زندگی، گسست عاطفی کمتری دارند و کمتر دچار نقصان در عواطف خود خواهند شد. بهره‌گیری فراوان از پشتکار و تلاش آموزشی توسط دانشجویان متأهل می‌تواند شرایطی را برای آنان فراهم کرده تا عوامل مربوط به الگوهای ارتباطی زوجین را به‌گونه‌ای قابل اعتماد بشناسند و در نتیجه باعث کاهش سطح گسست عاطفی خود شوند. با توجه به اهمیت تک‌تک مؤلفه‌های زندگی در زمان حال و نیاز به شناخت هر یک از آن‌ها به طور مجزا، پیشنهاد می‌شود بررسی رابطه و تأثیر هر یک از این مؤلفه‌ها با سایر مفاهیم مانند سازگاری زناشویی، رضایت زناشویی، تعارضات زناشویی، بهزیستی، تنظیم هیجان و نظایر آن در کارهای پژوهشی مربوط به جامعه دانشجویان متأهل مورد نظر قرار گیرد. پیشنهاد می‌گردد با استفاده از استادان دانشگاه و صاحب‌نظران، در زمینه مفهوم و اهمیت مؤلفه‌های زندگی در زمان حال و الگوهای ارتباطی زوجین، کلاس‌های آموزشی برای دانشجویان تدارک دیده شود.

موازن اخلاقی

در این پژوهش موازن اخلاقی شامل اخذ رضایت آگاهانه، تضمین حریم خصوصی و رازداری رعایت شد.

سپاسگزاری

پژوهشگران بدین‌وسیله مراتب تشکر و قدردانی خود را از مدیران، کارکنان و دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد اسلامی مشهد ابراز می‌دارد.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان، این مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.

منابع

- آذربون، بنت‌الهدی. (۱۳۹۵). پیش‌بینی رضایت از زندگی بر اساس الگوهای ارتباطی زوجین با نقش واسطه‌ای انگیزش مذهبی. پایان‌نامه. دولتی - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری - دانشگاه یاسوج - دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
- پرویزی، فردین؛ سراپی، پیام؛ سالمی، حمزه؛ و کلهری، نسرین. (۱۳۹۵). پیش‌بینی رضایت زناشویی بر اساس نقش عملکرد خانواده و الگوهای ارتباطی زوجین. ماهنامه پژوهش ملل، ۲، ۱۱۱-۱۲۵.
- خسروی، صدراله. (۱۳۸۹). اثربخشی آموزش الگوی ارتباطی خانوادگی کثرت‌گرا بر میزان شادی، رضایت از زندگی زوجین و مهارت‌های اجتماعی فرزندان در دوره ابتدایی، پایان‌نامه. دولتی - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری - دانشگاه اصفهان - دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی.
- خواهانی‌پور، مجید؛ و چین‌اوه، محبوبه. (۱۳۹۵). پیش‌بینی روابط صمیمانه بر اساس الگوهای ارتباطی خانواده و ساختار قدرت در خانواده در زوجین. نهمین کنگره بین‌المللی روان‌درمانی (اجلاس آسیایی در بستر ارزش‌های فرهنگی)، تهران، دبیرخانه کنگره بین‌المللی روان‌درمانی.
- دشتی، مریم. (۱۳۹۰). تأثیر الگوهای ارتباطی زوجین بر شادکامی با واسطه خودکارآمدی در دانش‌آموز دختر و پسر. پایان‌نامه. دولتی - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری - دانشگاه شیراز.
- زمانی، عاطفه. (۱۳۹۲). رابطه بین بلوغ عاطفی و الگوهای ارتباطی زوجین با دندردگی زناشویی معلمان متأهل مقطع ابتدایی شهرستان لامرد. پایان‌نامه، غیردولتی - دانشگاه آزاد اسلامی، واحد مرودشت، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
- زین‌العابدین زاده، زینب. (۱۳۹۳). بررسی نقش همدلی، جرأت‌ورزی، مهارت ارتباطی و فنون حل تعارض در پیش‌بینی رضایت زناشویی زوجین. پایان‌نامه. دولتی - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری - دانشگاه محقق اردبیلی - دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
- صالحی امیری، سیدرضا؛ حکمت‌پور، مریم؛ و فدایی، محدثه. (۱۳۹۳). بررسی تأثیر طلاق عاطفی بر عملکرد خانواده، کنفرانس بین‌المللی علوم رفتاری و مطالعات اجتماعی، موسسه مدیران ایده پرداز پایتخت ویرا.
- عوض زاده، مهین. (۱۳۸۹). تأثیر آموزش مفاهیم نظریه انتخاب ویلیام گلاسر بر الگوهای ارتباطی زنان متأهل خانه‌دار ناسازگار مراجعه‌کننده به خانه‌های سلامت شهرداری تهران. پایان‌نامه. وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دانشگاه علوم بهزیستی و توان‌بخشی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی.
- قانع عزآبادی، محمدهادی؛ و شاکریان، حامد. (۱۳۹۸). بررسی ارتباط بین گسست عاطفی با سلامت روان والدین و قدرت پیشی‌بینی‌کنندگی این گسست در سلامت روان، سومین کنفرانس دانش و فناوری روانشناسی، علوم تربیتی و جامعه‌شناسی ایران، تهران، موسسه برگزارکننده همایش‌های توسعه محور دانش و فناوری سام ایرانیان.

کوروش نیا، مریم. (۱۳۸۵). بررسی تأثیر ابعاد الگوهای ارتباطات خانواده بر میزان سازگاری روانی فرزندان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز.

کوروش نیا، مریم؛ و لطیفیان، مرتضی. (۱۳۸۶). بررسی روایی و پایایی ابزار تجدید نظر شده الگوهای ارتباطات خانواده. فصلنامه خانواده‌پژوهی، ۳(۱۲)، ۸۷۵-۸۵۵.

محمدامین زاده، دانا؛ کاظمیان، سمیه؛ و اسماعیلی، معصومه. (۱۳۹۶). تعادل عاطفی و الگوهای ارتباطی در خانواده: مطالعه‌ای مقایسه‌ای بین خانواده‌های با و بدون فرزند کم‌توان. مطالعات زن و خانواده، دوره پنجم، ۲(۱۰)، ۱-۱۸.

ملکی‌زاده، علیاصغری؛ مرادخواه، وحید؛ ملکی، حیدر؛ و حبیب، حبیب. (۱۳۹۵). بررسی رابطه الگوهای ارتباطی خانواده با کنترل عواطف در زوجین. اولین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی و علوم اجتماعی، تهران، شرکت خدمات برتر.

نبوتی، اعظم. (۱۳۹۳). تأثیر آموزش مهارت‌های زندگی (خودآگاهی، ارتباط مؤثر، ارتباط بین فردی، همدلی) بر نگرش به زندگی و رضایت از زندگی زنان سرپرست خانوار تحت پوشش بهزیستی شهرستان دزفول. پایان‌نامه. غیردولتی - دانشگاه آزاد اسلامی - دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت - دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.

نریمانی، محمد؛ رحیمی، سعید؛ و صداقت، مهرانز. (۱۳۹۷). پیش‌بینی طلاق عاطفی زوجین بر اساس الگوهای ارتباطی خانواده و ساختار انگیزشی. روانشناسی خانواده، ۵(۲)، ۲۷-۳۸.

واحدی سرریگانی، نرگس. (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین الگوهای ارتباطی خانواده با تاب‌آوری و کیفیت زندگی در دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه ناحیه یک آموزش و پرورش شهر بندرعباس. پایان‌نامه دولتی - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری - دانشگاه هرمزگان - دانشکده ادبیات و علوم انسانی.

یزدانی، عباس؛ حقیقتیان، منصور؛ و کشاورز، حمید. (۱۳۹۲). تحلیلی بر کیفیت زندگی زنان دچار طلاق عاطفی. فصلنامه راهبرد اجتماعی فرهنگی، ۲، ۱۵۹-۱۸۵.

References

- Anthony, C. J., DiPerna, J. C., & Amato, P. R. (2014). Divorce, approaches to learning, and children's academic achievement: A longitudinal analysis of mediated and moderated effects. *Journal of school psychology, 52*, 249-261.
- Ayalon, O., & Flasher, A. (2004). *Children & Divorce Chain Reaction*. Israel: NordPublications.
- Barbato, C. A., Graham, E.E. & Perse, E.M. (2009). An examination of the relationship of family communication climate and interpersonal communication motives. *Journal of Family Communication, 3*, 123-148.
- Baxter, L. A., & Pederson, J. R. (2013). Perceived and ideal family communication patterns and family satisfaction for parents and their college-aged children. *Journal of Family Communication, 13*, 132-149.
- Björkenstam, E., Hallqvist, J., Dalman, C., & Ljung, R. (2013). Risk of new psychiatric episodes in the year following divorce in midlife: Cause or selection? A

- nationwideregister-based study of 703,960 individuals. *International Journal of Social Psychiatry*, 59,801-804.
- Bloom, B. L., Asher, S. J., & White, S. W. (1978). Marital disruption as a stressor: A review and analysis. *Psychological Bulletin*, 85, 867-894.
- Charoenthaweesub, M., & Hale, C.L. (2011). Thai family communication patterns: Parent-adolescent communication and the well-being of Thai families. Paper presented at The 1nd International Conference on Interdisciplinary Research and Development, *Bangkok, Thailand*, 2-3.
- Clark, F., Jackson, J., & Carlson, M. (2012). The Effectiveness of Interventions Based on Improving Lifestyle Model on Increasing General Health and Emotional Divorce Reduction in Couples. *Journal Epidemiol Community Health*, 66(9), 782–790.
- Clark, R. D., & Shields, G. (1997). Family Communication and Delinquency. *Academic Search Premier*, 32, Issue 125.
- Clarke, R. (2009). Healthy ageing: the brain in: Healthy an ageing: the role of Nutrition and life style. *British Nutrition Foundation takes force*, 1242-1250.
- Curran, T., & Yoshimura, S.M. (2017). Mother-child reports of affectionate communication with fathers: Associations with family satisfaction and life satisfaction. *Communication Reports*, 29, 163-174.
- Donrovich, R., Drefahl, S., & Koupil, I. (2014). Early life conditions, partnership histories, and mortality risk for Swedish men and women born 1915–1929. *Social science & medicine*, 108, 60-67.
- Fincham, F.D., & Beach, S.R.H. (2002). Forgiveness in marriage: Implications for psychological aggression and constructive communication. *Personal Relationship*, 9, 239–251.
- Fitzpatrick, M. A., & Ritchie, L.D. (1994). Communication schemata within the family: Multiple perspectives on family interaction. *Human Commiunication Research*, 20, 275-301.
- Fitzpatrick, M.A., & Koener, A.F. (2004). Family communication schema effect on children s resiliency running head: Family communication schemata, the evolution of key mass commiunication concepts: *Honoring Jack M. McLeod*, 115-139.
- Galvin, K.M., & Braithwaite, D.O. (2014). Theory and Research From the Communication Field: Discourses That Constitute and Reflect Families. *First published*, 6(1), 97–111.
- Givertz, M., & Segrin, C. (2012). The association between overinvolved parenting and young adult's self-efficacy, psychological entitlement, and family communication. *Communication Research*, 41, 1111–1136.
- Goldenberg, H., & Goldenberg, I. (2012). *Familytherapy: An overview: Cengage learning*.
- Hamon, J.D., & Schrod, P. (2012). Do parenting styles moderate the association between family conformity orientation and young adults' mental well-being? *Journal of Family Communication*, 12, 151–166.
- Hesse, C., Rauscher, E.A., Roberts, J.B., & Ortega, S.R. (2014). Investigating the role of hurtful family environment in the relationship between affectionate

- communication and family satisfaction. *Journal of Family Communication*, 14, 112-128.
- Huang, L.N. (1999). Family communication patterns and personality characteristics. *Academic Research Library*, 47, 230-244.
- Jennings, L.K., & Tan, P.P. (2014). The Relationship between Life Satisfaction and Living in the Present: Structural Equation Modeling. *Psychological Reports*, 115(3), 888-895.
- Koerner, A. F. & Fitzpatrick, M.A. (1997). Family type and conflict: The impact of conversation orientation and conformity orientation on conflict in the family. *Communication Studies*, 48, 59– 78.
- Koerner, A. F. & Hitzpatrick, M. A. (2002). Understanding family communication patterns and family functioning: The roles of conversation orientation and conformity orientation. *Communication Yearbook*, 28, 36 – 68.
- Koerner, A. F., & Fitzpatrick M. A. (2002). Understanding family communication patterns and family functioning: The roles of conversation orientation and conformity orientation. *Communication Year Book*, 28, 36-68.
- Koerner, A. F., & Fitzpatrick, M. A. (1997). Family type and conflict: The impact of conversation orientation and conformity orientation on conflict in the family. *Communication Studies*, 48, 59-75.
- Koerner, A. F., & Fitzpatrick, M. A. (2002). Toward a theory of Family Communication. *Communication Theory*, 12, 70-91.
- Koerner, A. F., & Maki, L. (2004). *Family communication patterns & social support in families of origin & adult children subsequent intimate relationships*. Paper presented at the International Association for Relationship Research Conference, Madison, WI, July 22-25.
- Koerner, A.F., & Schrodt, P. (2014). Introduction to the special issue on family communication pattern theory. *Journal of Family Communication*, 14, 1–15.
- Koesten, J. (2004). Family communication patterns, sex of subject and communication competence. *Communication Monographs*, 11, 2, 226-244.
- Liu, Q. X., Fang, X. Y., Deng, L. Y., & Zhang, J. T. (2012). Parent–adolescent communication, parental Internet use and Internet-specific norms and pathological Internet use among Chinese adolescents. *Computers in Human Behavior*, 28(4), 1269–75.
- Marilaf Caro, M., San-Martín, M., Delgado-Bolton, R., Vivanco, L. (2017). The relationship between family communication patterns, loneliness, job burnout, and empathy in Chilean nurses. *Enferm Clin*, 27(6), 379-386.
- Milkie, M., & Brieman, A. (2008). How adult children influence older parents mental health: Integrating stress-process and life-course perspectives. *Social psychology quarterly*, 71, 86-105.
- Minuchin, S. (1974). *Families and family therapy: Cambridge, MA: Harvard University Press.*
- Mülazım, Ç.Ö. & Eldeleklioğlu, J. (2016). What is the Role of Living in the Present Time in Mental Happiness and Life Satisfaction?, *International Journal of Human. Science*, 13(3), 3895-3904.

- Musai, M., Tavasoli, G., & Mehrara, M. (2011). The relationship between divorce and economic-social variables in Iran. *British Journal of Arts and Social Sciences*, 1, 89-93.
- Osredkar, Priscilla. (2012). The Relationship Between Family Communication Patterns and an Individual's Emotional Intelligence. *Communication Studies Undergraduate Publications, Presentations and Projects*. 16(2).
- Sabaitytė, E., & Diržytė, A. (2016). Psychological capital, communication patterns, and life satisfaction of unemployed youth. *International Journal of Psychology: A Biopsychosocial Approach*, 19, 49-69.
- Sbarra, D. A., Emery, R. E., Beam, C. R., & Ocker, B. L. (2014). Marital dissolution and major depression in midlife: A propensity score analysis. *Clinical Psychological Science*, 2, 249-257.
- Sbarra, D. A., Law, R. W., & Portley, R. M. (2011). Divorce and death: A meta-analysis and research agenda for clinical, social, and health psychology. *Perspectives on Psychological Science*, 6, 454-474.
- Schrodt, P. (2009). Family strength and satisfaction as functions of family communication environments. *Communication Quarterly*, 57, 171-186.
- Schrodt, P., Ledbetter, A. M., & Ohrt, J. K. (2007). Parental confirmation and affection as mediators of family communication patterns and children's mental well-being. *The Journal of Family Communication*, 7, 23-46.
- Sciascia, E., Clinton, R.S., Nason, A.E., & James, J.O. (2013). Rivera Algarin. "Family communication and innovativeness in family firms. *Family Relations*, 62(3), 429-442.
- Sevilay, S., Yusuf, C., Hikmet, N. (2017). Factors Affecting Life Satisfaction of Older Adults in Turkey. *The International Journal of Aging and Human Development*.
- Shor, E., Roelfs, D. J., Bugyi, P., & Schwartz, J.E. (2012). Meta-analysis of marital dissolution and mortality: Reevaluating the intersection of gender and age. *Social Science & Medicine*, 75, 46-59.
- Singh, R.S. (2015). A Preliminary Study of the Relationship between Emotional Discontinuity, Emotional Empathy, and Psychological Needs of Adolescents. *IAHRW International Journal of Social Sciences Review*, 3(1), 59-73.
- Taniguchi, E. (2017). The Mediating Role of Social Competence between Family Relationships and Emotional Disconnection among Married Students of Alanus College. *Health Commun*, 8, 1-12.
- Tiller, A. E., Garrison, M. B., Block, E. B., Cramer, K., & Tiller, V. (2003). The of parenting styles on children's cognitive influence development. Louisiana: Louisiana State University AgCentre. Research Manuscript number 03-36-1302 Tiller AE, Garrison MEB, Block EB, Cramer K, dan Tiller V.
- Trumpeter, N. N., Watson, P. J., O'Leary, B. J., & Weathington, B. L. (2008). Emotional Rupture and Parental Understanding: Parental Empathy and Love Maladaptation, Depression, and Self-Esteem. *The Journal of Genetic Psychology*, 160, (1), 51-71.
- Wilson, S. R., Chernichky, S. M., Wilkum, K., Owlett, J. S. (2014). Do family communication patterns buffer children from difficulties associated with a

- parent's military deployment? Examining deployed and at-home parents' perspectives. *Journal of Family Communication*, 14, 32-52.
- Yang, Y., Zhang, M., & Kou, Y. (2016). Compassion and Emotional Divorce: The Mediating Role of Couples' Communication Patterns. *Personality and Individual Differences*, 98, 91-95.
- Zubrick, S., Silburn, S., & De Maio, J. (2006). *The western australian aboriginal child health survey: Strengthening the capacity of aboriginal children*. Families and Communities', Curtin University of Technology and Telethon Institute for Child Health Research, Perth.